

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

Розробники:

Людмила МАЛЕС. - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ.

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні соціологічні теорії

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціальні технології»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20__/20__
Семестр 5
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА, Людмила МАЛЕС, Євгенія МОРОЗ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

(підпис)

1. **Мета дисципліни** - з опорою на теоретико-методологічні засади наукового вивчення суспільства, поглибити знання студентів про стан розвитку сучасної соціологічної теорії, ознайомити їх із актуальними тенденціями розвитку соціології, представити перспективи розвитку сучасного соціологічного теоретизування.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати основні етапи розвитку соціології, ключові напрямки класичного соціологічного теоретизування*
2. *Вміти працювати з науковою літературою та періоджерелами*
3. *Володіти понятійним апаратом соціологічної теорії*

3. **Анотація навчальної дисципліни:** Навчальна дисципліна "Сучасні соціологічні теорії" є складовою освітньої програми підготовки фахівців освітньої програми «Соціальні технології» освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" за спеціальністю "Соціологія". Представлений в курсі матеріал - це, перш за все, зразки теоретичного дослідження в соціології і сучасного соціологічного стилю мислення. Кумулятивний характер соціологічного знання обумовлює як всебічну критику в сучасних теоріях попереднього теоретичного різноманіття, так і спроби здійснити в них "синтез" колишніх протиріч. Саме тому важливим моментом викладання дисципліни стає завдання адекватно представити сучасні теорії в контексті цілісності та єдності, підкреслюючи спадкоємність і поступальність розвитку соціологічного теоретичного знання. Зосередження на базових для соціальних наук темах дозволяє представити як різноманітність загальнотеоретичних і методологічних позицій, так і найширший спектр понять, що актуалізують проблемні для соціології питання (природа соціального, як можливий соціальний порядок, структура соціальної дії) в сучасних теоріях, і формують «словниковий запас» всякого, хто має намір брати участь в сучасному теоретичному соціологічному дискурсі.

4. **Завдання (навчальні цілі):** дати розгорнуту картину ситуації в сучасному соціологічному теоретизуванні через ознайомлення студентів із основними напрямками розвитку сучасної теоретичної соціології.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК8).
- Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК1)
- Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (СК2)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Основні принципи положення провідних течій сучасної соціологічної теорії	Лекція, семінар, самостійна робота	Аналіз та реферування першоджерел	10
1.2	Специфіку цих течій в соціології та їх основних представників	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота	20
2.1	визначати пізнавальний потенціал сучасних соціологічних теорій в дослідницькій практиці	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота	30
2.2	оцінювати евристичні можливості сучасних соціологічних теорій в пізнанні соціальних явищ і процесів	Лекція, семінар, самостійна робота	практичні завдання (кейси)	20
4	Здійснювати самостійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота	практичні завдання (кейси)	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	4
Програмні результати навчання (назва)					
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (PH2)	+	+			
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (PH3)			+	+	+
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (PH4)			+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH4 – **40/24 балів**
2. виконання контрольних робіт: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH4 – **20/12 балів** (2 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних бали за кожно)

- підсумкове оцінювання: *письмовий іспит PH1.1, PH1.2, PH2.1 (у формі тестових завдань) – 40 балів максимум. Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.*

- умови допуску до підсумкового іспиту: Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – **36 балів** для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:

1. Активна робота на семінарських заняттях (теми 1-9) – протягом семестру
2. Контрольна робота 1 з теми 1-5 – після теми 5
3. Контрольна робота 2 з теми 6-9 – після теми 9

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
1. Особливості формування та напрямки розвитку сучасної соціологічної теорії.				
1	Соціологічна теорія: сучасний стан і шляхи її розвитку	2	2	6
2	Структурний функціоналізм: від теорії дії до загальної теорії систем	2	4	8
3	Неомарксизм в соціології ХХ ст.	2	4	8
4	Інтерпретативна традиція в соціології: феноменологія, етнометодологія та символічний інтеракціонізм	4	4	8
5	Постструктуралізм та неофункціоналізм в сучасній соціологічній теорії	2	2	8
	<i>Контрольна робота 1</i>		2	
2. Основи теорії соціокультурного аналізу				
6	Концептуалізація соціокультурного аналізу у системі соціогуманітарних наук	2	2	6
7	Соціокультурний аналіз трансляції культури	2	4	8
8	Семіотичні підходи в соціокультурному аналізі	2	2	8
9	Використання соціокультурного аналізу: можливості і обмеження	2	2	10
	<i>Контрольна робота 2</i>		2	
	ВСЬОГО	20	30	70

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота - 70 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. История теоретической социологии Т.4. /Ответ. Ред. и составитель Ю.Н. Давыдов. М.: 1996-2000. – С. 25-46, 103-124, 125-186, 241-257, 376-403, 597-688.
2. Йоас Х., Кнёбль В. Социальная теория: 20 вводных лекций. / Пер. с нем. К.Г. Тимофеевой. - СПб: Алетейя, 2011. – С. 11-36, 37-140, 182-253, 290-358, 359-402, 403-441, 533-574, 753-791.
3. Коллинз Р. Четыре социологических традиции. Пер. В. Россмана. - М.: Территория будущего, 2009. – С.251-291.
4. Малес Л. В. Вивчаючи тексти культури: соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія соціології. – К.: К.І.С., 2011. – С.17-63, 70-168, 194-267.
5. Монсон П. Современная западная социология. Теории, традиции, перспективы. - СПб: Нотабене, 1992. – С. 71-106, 157-190, 307-344, 374-414.
6. Ритцер Дж. Современная социологическая теория – СПб., 2002. - С. 114-136, 176-181, 238-305, 446-476.
7. Соболевська М.О. Неофункціоналістські та постструктуралістські теорії в сучасній соціології. Навчальний посібник. – К.: Дух і літера, 2010. – С.9-27, 107-150.
8. Современная социологическая теория: Бурдьё, Гидденс, Хабермас. - Новосибирск: Изд-во Новосиб. ун-та, 1995. - 120 с/
9. Тернер Дж. Структура социологической теории. Пер.с англ.. - М.: Прогресс, 1985 - С. 27-41, 385-416.

10. Теоретическая социология: Антология. В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит. Баньковской. – М.: Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – С. 6-25, 70-146, 216-248, 314-349, 374-390; Ч 2. – С. 3-42, 60-104, 105-135, 353-372.

Додаткова:

1. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. - М., 1995. Гл.1,2. - С.37-209.
2. Блумер Г. Общество как символическая интеракция // Современная зарубежная социальная психология. Тексты. - М., 1984. - с. 173-179.
3. Бурдьё П. Социальное пространство и символическая власть //Бурдьё П. Начала. - М.: Socio-Logos, 1994. - С. 181-207.
4. Гарфинкель Г. Что такое этнометодология // Человек и общество. Хрестоматия. Под ред. С.Макеева. – К.: Ин-т социологии, 1999. – С.218-228.
5. Гидденс А. Девять тезисов о будущем социологии // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем, 1993. - № 1. - С. 57-82.
6. Гидденс Э. Устроение общества. Гл.1. Элементы теории структуризации. – М., 2005. – С.38-89.
7. Гоулднер А.У. Наступающий кризис Западной социологии. – Спб., 2003. – С. 201-286, 425-455.
8. Гофман И. Порядок взаимодействия // Теоретическая социология. Антология Т.2. – М., 2002. – С.60-104.
9. Ионин Л.Г. Основания социокультурного анализа: Уч. пос. – М., 1996. – С. 7-40, 41-112.
10. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість. - К.: Дух і літера, 2011. – С. 22-37, 82-115, 187-220.
11. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения.//Американская социологическая мысль.- М.- 1996.- С.494-526.
12. Хабермас Ю. Отношение между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма // Теоретическая социология. Антология Т.2. – М., 2002. – С.353-372.
13. Шюц А., Лукман Т. Структури життєвіту. – Харків: Фоліо, 2018. – С.23-40, 75-108, 262-280.